

האמנות כואבת לגב

שני בתי קולנוע בתל-אביב רבתי, החי... לטו לכנות עצמם "בתי קולנוע אמנר... תיים", ולשבתם ייאמר כי הם גם מנסים להביא סרטים הולמים תואר זה. השניים, פריס ותכלת, הם אולי מתחרים זה עם זה, אולי יש להם אפילו אינטר-סימ מגויגים, אבל דבר אחד משותף ביניהם, מעל לכל ספק: הזר הנחות המחלט שהם מציעים לצופי הקולנוע. בעצם, אין זה סוד. כל מי שביקר בהם יודע כי הישיבה מתנקמת בגב, הראייה תלויה בתנוחת הישב לפניך, ההקרנה צולעת, ובדרך-כלל הולך לאיבוד חלק מן התמונה, בגלל מידות לא נכרנות של המסך או שימוש לא נכון במכונת ההקרנה, או מכונת-הקרנה שעבר זמנה. כל תנועה במושב מלווה חריקה רמה, ההערה מצד האנשים, אשר גירד באוזן הסתיר להם את מחצית המסך. אם לא די בכך, קולנוע תכלת עדיין עושה הפסקה באמצע הסרט (אף כי דובר כבר מומן על רכישת מכונת הקרנה נוספת, שהיתה מבטלת את הצורך בכך), וגרוע מזה — כל אלה החוזרים מן ההפסקה באיחור — וזה הרוב הגדול — מסתירים לאותם שהספיקו כבר להגיע למושביהם. וכמוכן, זוכים שוב למקהלה רועמת של גידופים לא כל-כך אמנותיים. אמנם, זה לא נעים לדבר על כך, אם כבר יש מי שמוכן להסתכן ולהציג את כל החומר שבתי-הקולנוע הגדולים מפחדים ממונו, צריך לחת לו את מלוא העידוד. ואכן, גם תכלת וגם פריס אינם יכולים להתלונן. הם מקבלים את מלוא הגיבוי והסיקור העיתונאי על כל סרט שהם מציגים. אבל מאחר והם אינם מציעים כרטיסים בחינם לצופי-הקולנוע, הגיע כבר הזמן להתחשב גם בצרכיהם של לקוחות מעונים אלה.

תדריך

תל-אביב

- *** מוות בוונציה (ססודי, איטליה) — תיאור יחסים מוזרים בין מלחין מודקן ונער יתפפה על רקע ונציה הנחלית במחלת הכולירע. יפה מאוד לעין, איטי מאוד, דורש סבלנות ואורך רוח מן הצופה.
*** התפשטות (פאר, ארה"ב) — מילוש (אהבותיה של בלונידינה) פורמן מתאר את פער הדורות באמריקה בהרבה הומור והרבה אהבה לדמויותיו, מהסרטים המוצלחים של השנה.
*** זמנות מאהבה (גורדון, צר"פ) — עלילה המבוססת על מעשה שהיה. מורה נורקת לכלא ולבסוף נדחפת להתיאבדות בגלל אהבתה לאחד מתלמידיה. טיפול משפטי מדוקדק של הפרשה ע"י הרמאי אנדרה קייאט ומשחק מעולה של אני ז'ירארדו.

- *** לילה בקזבלנקה (גת, אר"צ) — צות-הברית) — שלושת האחים מארקס ברט שאינו נמנה נו מטב התוצרת שלהם, אבל מהווה עדיין דוגמה מצויקה לחפלאי לקומדיות האבסורד האמריקאיות מהשנים הטובות.

ירושלים

- *** ההודאה (ירושלים, צרפת) — משפט הראווה של סלנסקי, כפי שתראר ע"י אחד הנאשמים בו. ארתור לונג דון, בימוי מרשים. קריאת תגר נגד כל תופעות הקומוניזם הסטאליניסטי.
*** ישנה נערה במרק ישרי (אורנה, אנגליה) — קומדיה על אהבתו של איטטניס מקצועי, מודקן לנערה הירפית צעירה. הרבה הצחקות בזכות סיטר סלרס וגולדי הוואן.

חיפה

- *** חייך בכחול (אמפיתיאטרון, ארה"ב) — הצבא האמריקאי מחטל בישיבותיו כפר אינדיאני שלם בסרט שיכלכותיו האקטואליות ברורות בהחלט. סצינת הטבח מסמרת שיער, גם לאחר טיפול הצנזורה.

דו-קרב לנוכשפים

העורב (מקסים, תל-אביב, אר"צ) — צות-הברית) — השם הוא שמה של מואמה המפורסמת מאת אדגר אלן פו. והסרט אמנם נפתח בקולו של השחקן וינסנט פרייס, הקורא ברצינות הגמורה ביותר את שירו המופלא של המשורר האמריקאי, שתורגם בשעתו על-ידי זאב ז'בוטינסקי, כאשר על המסך נשפכים צבעים פסיכודליים, המפתיעים בהחלט בסרט בן שמונה שנים.

אבל אין זאת אלא התחלת ההפתעות. כי לאחר פתיחה מבשרת אימים זו, נשכה פו לחלוטין, והבמאי רוג'ר קורמן מפליג בפארודיה הומוריסטית יוצאת מן הכלל על מכשפים, מלאה וגדושה בדיחות מאקאבריות, באווירת בארוק המשוחזרת לפרטיה, אפילו בגווני האדומים-כהים של הצילום הצבעוני (פלוד קרוסבי, מי שצילם את, "בצהרי יום" ו... "סלאח שבתי").

ובאמצע פארודיה זו, שלושה וירטואוזים של האבסורד — וינסנט פרייס, בתפקיד המכשף הטוב, פיטר לורה, המכשף הפחדן-שחצן ובוריס קארלוף — המכשף המרושע. עם שלושה שחקנים מסוג זה הופכת כל שורת דיאלוג לחוויה, כל הבעת-פנים ליצירה בפני עצמה. ואילו שיא הסרט, דו-קרב בין המכשפים פרייס וקארלוף, כאשר לורה, אותה הפכו בינתיים לעורב, מתבונן מן הצד, הוא מעמד שחובבי הומור שחור לא ישכוחו לעולם.

תות ודם עטלפים קרוש

אין אלה כל ההברקות שבסרט: העורב המסתורי, המתחיל לפטפט בשפת אדם ודורש לשתות יין, מאחר וחלב מעורר בו בחילה; כישוף התופך אדם לריבת-תות, מרקחות משונות בהם מערבבים דם עטלפים קרוש עם שערותיה של גווייה. רוג'ר קורמן שולט בכל המעשייה שמזכירה, אמילו, במידת-מה את הערפדים של פולונסקי.

בורטון כובש את טוברוק

פשיטה על רומל (אלנבי, תל-אביב, ארצות-הברית) — מי ש"ראה בזמנו את הסרט "טוברוק" עם רוק האדסון וג'ורג' פפארד, מכיר כבר את העלילה: יחידת-קומנדו בריטית מתגנבת אל עיר הנמל הלבית הכבושה בידי הגרמנים, ממוצעת שם את מיכלי הדלק ואת התותחים האדירים אשר נמנעו את הכניסה לנמל, ומסייעת בכך לצבא האנגלי לפלוש מן הים ולכבוש בחזרה את העיר.

פעולה מעין זו אמנם התקיימה בזמנו, ולא זו בלבד, אלא שאנשי המחלקה הגרמנית מארץ-ישראל נטלו בה חלק, אולם אין כמוהו כל סיבה שסרט הוליבודי יישאר צמוד, בדרך כלשהי, למציאות. ואם בגירסה הקודמת, זה עוד איכשהו הזכיר את ההיסטוריה, הפעם נעלמו כל המעצורים של יוצרי הסרט: למי איכפת ההיסטוריה, כאשר אפשר לקבל את ריצ'ארד בורטון לתפקיד הראשי? ואמנם, בורטון, אשר החל כנראה לחבב סרטי פעולה, אולי משום שהם עוזרים לו לשמור על הגיזרה, ממשיך כאן במסורת של "הנשרים יצאו עם שחר", כלומר, הוא יוצא לקרב לבדו, או כימעט לבדו, בהתחשב בעורה הצנועה שהוא מקבל משאר אנשי היחידה, נגד הקורפוס האפריקאי של רומל, ואפילו אם קשה להאמין בכך, עובדה היא שבורטון מביס את יריבו תבוסה מכרעת.

בורטון שומר על הגיזרה

מאחר והמפקח על כל הפעולות הוא במאי ותיק ומי נוסה כהנרי האתאווה, לא נעדרות מן המקום מנת מתח, שלוש מנות פעילות, וחצי מנת הומור, וכל מי שאוהב סרטי מלחמה, אבל אינו מקפיד במיוחד על מהימנותם, או על עצם העובדה שראה סיפור דומה מאוד פעם, ימצא את מבוקשו ב"פשיטה על רומל".

כל האנות על הנוהפה

תתחילו את המהפכה בל-עלי (תכלת, תל-אביב, ארצות-הברית) — קומדיה של טעויות ובלבול זהויות הוא אחד התכסיסים הישנים והבדוקים ביותר של עולם הדרמה, ובכל פעם ששולפים מחדש תכסיס זה, מובטח לו לשולף צחוק אחד או שניים לפחות, ואר הוא מוכשר, הרבה יותר מזה.

שמו של השולף הפעם הוא באד יורקין, במאי קומדיות אמריקאי, אשר החליט לעשות פארודיה על המהפכה הצרפתית (מהפכות הן, כנראה, צו השעה). לשם כך השתמש יורקין בשני זוגות תאומים, אשר התבלבלו ביניהם. זוג אחד: אצילים קורסיקאים חמי-מוג, זוג שני: בני דלת-העם, השייכים בלידתם לבירה לכוחות המהפכה, וכל הארבעה ביחד מעורבים ישירות, במה שהסרט מכנה ברוח טובה: "השתלשלות המאורעות האמיתית שקדמה למהפכה." אין טעם להתעכב על הסיפור הסבוך, המתפתל לכל הכיוונים, ולמען האמת, סיפור זה אינו חשוב ביותר. העיקר הוא ההזדמנויות שיש ליורקין להציג תעלולים חזרי תיים, למשל את המלך לווי ה-16, בדמות מטומטם ומגולגל מוחלט (מתי יואילו סוף כל סוף להראות ללך זה גם בצורה אחרת?) מופיע בתחפושת אווילית של ציפור-טרף בשנף שאין בו כלל מסיכות, את מנהיג המהפכה המתקני, בסערה שיירה המובילה — כרים, או את מארי אנטואנט, המוכנת לשכב עם כל מה שצועד במינסיים,

וילדר וסאתרלנד: תאומים משתוללים

כאשר כל בן-זוג צריך לשמש כלי בידיה לרצח. כוחו של הסרט, בצרור שחקנים מנוסים, הנהנים כנראה מכל הפארודיה, כמו יו גריפית (המלך) או ג'ק מקגורן, הפרופסור בסיפור הערפדים של פולנסקי, אשר הפך כאן למנהיג המהפכה. ואילו דונאלד סאתרלנד וג'ין וילדר, כל אחד בתפקיד כפול, משתוללים ככל העולם על רוחם, באין מפריע.